

OM FRIHANDEL PAA GRØNLAND

Af Missionær, Pastor *Christian Østergaard*

Efter at det af høie Foresatte, hvis Ordre jeg skal respektere, er bleven mig paa det alvorligste forbudt at ymte Noget om Missionens Tilstand her: saa at jeg nu ikke mere hverken offentlig, eller engang til private Venner tør meddele Efterretninger, Forslag eller mine anstillede Betragtninger over nogetsomhelst af det, der ligger mit Hjerte som mit Kald nærmest, føler jeg mig opfordret til at levere et Par Bemærkninger om den projecterede Frihandel her paa Landet, saaledes som jeg fra mit Standpunkt maa betragte den. Og jeg tror, at kunne gjøre dette saa meget mere upartisk, som jeg af Erfaring har lært at kjende Forholdene idetmindste i een Egn af Grønland, og staar desuden i en saadan Stilling til Handelen, at min private Interesse ikke paa den Maade kan komme i Collision, hverken med den ene eller den anden Organisation deraf, som dennes nuværende Betjentes eller Andres, der have den tilstrækkelige Kundskab om Landet og dets Indbyggere.

Ethvert Monopol er ifølge sin Natur en større eller mindre Indgriben i enkelte Menneskers frie Rettigheder, og bærer derfor ifølge Tingenes naturlige Gang sin Opløsning i sig selv, hvis Udvikling fremskyndes i samme Grad som de paagjældende Mennesker faar aandelig Myndighed nok til at kunne gjøre sine Rettigheder gjældende eller de Betingelser hvorpaa Monopolet grundede sig, paa andre Maader af Tiden udslettes. Den Gang det nuværende Grønland under Hans Egedes Anførsel blev coloniseret var det nødvendig at Handelen maatte blive bunden, og at Regjeringen maatte tage sig af det for at Foretagendet kunne vinde Fremgang. Men det vide vi ogsaa fra hine Tider af, at det ofte faldt vanskelig for Egederne at gjøre Grønlænderne det begribeligt at de fra den Tiid af ikke maatte handle med hvem de ville, eller overbevise dem om Retfærdigheden af, at de Samme som kom at forkynde Landets Indbyggere Christendommen, og saaledes ivrede mod Vold og al Slags Røveri og Ødelæggelse selv billigede, ja opmuntrede til at deres Folk sloges med Hollænderne, og røvede deres Skibe og Gods just af ingen anden Grund, end at de ogsaa ville vedblive at handle her paa Landet, som de alt længe før her nedsatte sig Danske, var vandt at gjøre. (jfr. P. Egedes Continuation af Relationerne p. 86 og fl.). Men

de Indfødte vare saa aandelig umyndige, at de virkelig trængte til et saadant For-
mynderskab, som desuden var aldeles nødvendig for at Missionen tildels derved
kunne vinde Ressourcer til dens Vedligeholdelse. Og det maa vi derfor endnu aldrig
tabe af Sigte at ved Colonisationens Begyndelse var Handelen aldeles underordnet
Missionen og betragtedes ikke som nogen hverken offentlig eller privat Vinding,
men blot som en Understøttelse for denne og Monopolets Privilegier funderedes for-
nemmelig paa den aandelig Nytte Missionen skulde stifte blandt Folk ved Christen-
dommens og Culturens Indførelse. Grønlænderne havde ved Savn og af Nødvendighed
at finde sig i denne Handelsindskrænkning, og har nu i over hundrede Aar udviklet sig
derunder til et andet og forskelligt aandeligt Standpunkt. Men om Folket derimod
nu er komen saa vidt at det tilfulde er dygtig til ganske at staa paa sine egne Ben er
netop det Spørgsmaal som skulde undersøges og som derfor først kan besvares til
Slutning.

Om noget enkelt Menneske ved Fornuftens frie Udvikling kan tænkes at kunne
vindes til det Stade, hvor han kunde undvære enhver aandelig og legemlig dvs. mo-
ralsk og politisk Indskrænkning, overlades Philosopherne at disputere om, men som
Christne vide vi, at der gives kun een virkelig Frihed, den som Guds Aand skaber i de
sande Troende; hvor Han er der er Frihed (Joh. 8,36). Men at et helt Folk, der
ikke længere leve i Dyrenes Natur-Stand nogensinde har naaet til et saadan Standpunkt
at det kan taale uindskrænket Frihed vil vistnok indtil Verdens Ende forblive et pium
desiderium, som aldrig lader sig realisere her paa Jorden. Dette bliver derfor den
første og naturligste Betingelse for Monopolets Ophævelse, hvortil enhver Tvang og
Indskrænkning Grønlænderne hidtil har kjendt, mere eller mindre har været knyttet
at man er betænkt på at sætte en anden Indskrænkning i stedet, som er mere passende
og tjenende til sin Hensigt efter Folkets nuværende Udvikling. Jeg mener saadanne
borgerlige Love der kan betrygge Liv og Ejendommens Sikkerhed, saavel mellem de
Indfødte indbyrdes som især imellem dem og vi Danske. Thi under de nuværende For-
hold er det kun Kjøbmændene, og hvem de vil tage under deres Beskyttelse, der kan
sikre sig for deres Bedrageri og Tyvagtighed, fordi Grønlænderne under den bestå-
ende Indretning alene kan afhænde deres produkter til dem, og de derfor nok skal
passe at hævde sig og sine skadesløse. Og de taale os kun iblandt sig, fordi de have en
dunkel Følelse af, at de nu maatte gaa tilgrunde, hvis alle de Danske forlod dem, og
ophævede handelen, som de er truet med, hvis de øvede legemlig vold imod Nogen;
og dette er da al den svage Sikkerhed vi have for vort liv iblandt dem. Men da begge
disse Betingelser naturligvis vil ophøre saasnart en almindelig Handels-Concurrence,
er det nødvendig nu at gøre Alvor af at indføre nogle bestemte almindelige Love,
hvorefter det hele forvirrede System kunne reguleres, og de Indfødte engang faae et
Slags Begreb om en borgerlig Forfatning. Hvilke Love da maatte være saa milde som

muligt og affattet saa simpel og saa tydelige, at de kunne finde Gjenklang med den almindelige Moral-Lov i de mere Oplystes og Retsindiges Samvittighed, saaledes at ethvert Menneske der i Hjertet havde den mindste Følelse af Ret og Uret kunde tage og føle paa: at efter saadanne Befalinger skulle gode og retskafne Mennesker netop handle, og at de, der ikke ville adlyde dem virkelig fortjente Straf. Og deri skulle man søge den nærmeste Garantie for Lovens Opfyldelse og Respect iblandt Folket, ihvorvel der tillige maatte være en ordentlig og lovlig beskikket Øvrighed til at sørge for deres Overholdelse i det Enkelte, og som havde saadanne Midler ihænde at de kunne exequere Lovens Straffe paa de Skyldige.

Grønland er som bekjendt et lovløst Land, og de Indfødte anerkjende hverken Love eller Øvrighed, men begaae de største Forbrydelser: slaae Mennesker ihjel, endog paa den meest barbariske Maade gjør Indbrud og deslige, aldeles ustraffet; saa at vi her gaae blandt aabenbare Mordere og Tyve, som vi endog under de nuværende Forhold maa holde gode Miner med, for ikke selv at blive Offere for deres rasende Hævn. Inspecteurerne ere vel overdragen Sagernes almindelige Afgørelse her i Landet, men deres Myndighed udstrække sig kun over de Danske og de Nationale, som ere i Handelens Tjeneste. Og selv her kan deres Myndighed saavel som de Bestemmelser de udgive være temmelig arbitrære, aldenstund Grønland ingen anden har, end den, i sine fleste Punkter forældede, Handels Instruction af 19. April 1782, der desuden, saavidt vides, ikke engang har faaet kongelig Confirmation. Men over de Indfødte har Inspecteurerne de facto ingen Magt, og selv til at afstraffe aabenbare Forbrydere, som kan begaaes under deres Øjne, er deres Arm almindeligvis for kort. Hvorvidt deres Myndighed de jure strækker sig kjendes ikke. — Og således er det i Regelen kun Kjøbmændene der egentlig kan udøve nogen Tvang over de Indfødte, da disse efter bestaaende Indretning har deres hele timelige Vee og Vel i Haand, forsaavidt de skal have alle deres Fornødenheder fra dem, og kun til dem kan afsætte deres Produkter, og ere derfor nødte til at underkaste sig deres Vilkaarlighed, og at frygte og lyde dem, som deres nærmeste Herrer — et Tvangsforhold, der igjen med de meget skadelige Eftertryk virker tilbage paa National-Characteren. Og paa de Steder af Landet, hvor Inspecturen sjælden eller aldrig kommer og kun een højst to Gange om Aaret, hvis Omstændighederne ere gunstige, og han har Lyst dertil, kan sende Breve, kan den enkelte Kjøbmand næsten udøve det samme Tvangsforhold over de Danske, lige indtil Missionæren, der jo ogsaa skal have sine daglige Fornødenheder af hans milde Haand: af Proviant staar det en saadan Kjøbmand frit for at udtage sig det bedste af alle Sorter og give sin Præst det sletteste, og selv Handelsvare kan han nægte ham, saasnart han vil sige det er udsolgt, eller handlet til Creti og Pleti eller han selv vil bruge det Altsammen, eller det netop er bestemt til et andet Brug og mange deslige Vilkaarligheder, som vi i det daglige Liv ere nødte til

at underkaste os, hvor Lovløshed endog er lovlig. Men paafaldende er det dog at see, hvorledes der lige siden Coloniernes Anlæg og Missionens Begyndelse igjennem de offentlige Beretninger ere ført Klager over de nævnte Punkter, og uden at der endnu er gjort et Skridt til at afhjælpe dem, eller til at forhindre en saadan lovløs Vilkaarlighed. Allerede 1739 truede P. Egede Grønlænderne med, i Anledning af et begaaet Mord, at det ikke til alle Tider blev saa i deres Land, som det nu er, da Enhver gjorde hvad han lysted, stjal, bedrev hour, slog folk ihjel, uden at vide om de vare skyldige eller ei, fortalte derhos og, hvor retfærdig vor Konge vil have, at de beskyldte skal tracteres at ikke en uskyldig skal omkomme, og en skyldig slippe fri, hvilket de og maatte tilstaae var godt. Men uagtet Grønlænderne selv, i deres raae og halvvilde Tilstand, hvor deres egne nationale Vedtægter overholdtes langt strængere end nu til dags, maatte tilstaae, at en saadan lovformelig Forfatning, hvorved Liv og Ejendomme kunne betrygges var godt, og vi ligesaavel nu som i Egedes Dage tør haabe paa vor Konges Retfærdighed, er det dog paafaldende, at den samme Klage gjentagen igjennem et helt Aarhundrede ikke har vakt Authoriteternes Opmærksomhed eller ledt til alvorligere Foretagender, og det uagtet Mord og Tyveri og andre Uretfærdigheder, samt den med Kulturen stigende Syndighed har gjort det for hver Tid mere nødvendig.

Det vigtigste Punkt som yedkommende dernæst maatte tage i Overvejelse ved Organisation af Frihandel her i Landet var at befordre den størst mulige Handelsconcurrence. Man har vel indvendt adskilligt herimod paa Grund af Grønlændernes bekjendte Lyst til at løbe efter Bagateller; og de forstaae endnu ikke fornuftig at foretrække deres reelle Fordeler. Ihvorvel dette nu vel ikke kan nægtes, og at de derfor, som en følge af deres Character: at de kun leve for Øjeblikket og alene paa det nærværende i Begyndelsen vel ofte vilde transportere deres Producter længere, end det egentlig kunne betale sig, for en ringe og maaske kun indbildt Gevindst, men dette ville dog alligevel være det nærmeste Middel til at opmuntre det dummeste og ligegyldigste Folk til selv at tænke og bruge Overlæg ved deres Handlinger, og alene derved var jo aabenbar meget vundet. Det vilde vel have sine Vanskeligheder at faae den fornødne Concurrence realiseret paa alle Steder i et Land, der er saa knap befolket og hvor det ikke engang vilde være tilstrækkelig, om de enkelte Kjøbmænd i ethvert Handelsdistrict eller ved enhver nuværende Colonie handlede af saa forskellig Interesse at de stræbte at overbyde hverandre. Thi flere Colonier, f. ex. Upernivik her, ligger saa afsondrede, at Grønlænderne umulig kunne bringe deres Vare andetsteds hen, eller komme i Handelsforbindelse med Kjøbmanden ved den nærmeste Naboe-colonie, blev her i Distriktet altsaa kun een Kjøbmand ansat vilde den ene Monopol kun blive afløst af en anden, der endnu vilde blive saa meget mere trykkende og utaa- lelig, som den ikke engang de jure lovbunden til faste Bestemmelser, men de Ind-

fødte aldeles overgivet til Privates Vilkaarlighed. Men var her derimod ved Anlæget Prøven een Kjøbmand og ved selve Colonien en anden fra forskellige Handels-huse, eller paa hvad Maade det nu forresten skulde udrettes – af saa forskjellig Interesse at de kunde holde hinanden Stangen, vilde først en ordentlig Concurrence finde Sted, hvorved Grønlænderne nogenlunde var sikret for Bedrageri, og den attraaede Hensigt muligen blev opnaaet. Som den nærmest gode Følge heraf, der naturligvis vilde falde af sig selv, vilde være den, at al Borgen til Grønlænderne, hvortil hidtildags saa mange Uorden er knyttet, strax aldeles vilde ophøre. Man har nemlig hidindtil anset det for nødvendig, at Handelen maatte borge Grønlænderne Eet og Andet, enten til deres Fangst eller Livets umiddelbare Opholdelse paa saadanne Tider af Aaret, hvor deres Fangst pleier at slaae Feil, eller forhindres af Isen og andre Omstændigheder. Denne Gjæld, som derved for de enkelte Familie-Forsørgere opsummeredes i Kjøbmandens Regnskabsbøger, gik forhen – som jeg har hørt – paa den Kgl. Handels Risico, og naar Kjøbmanden forsømte i rette Tid at faae den betalt, blev det Handelens Tab. Men da nogle vel har dreven deres Bedrageri her ved forvidt, blev Handelen kjed af det, og overdrog det til Kjøbmanden selv, at staae til Ansvar for Grønlændernes Gjæld, som de dog maatte vedblive at lade dem gjøre. Derimod fik de fra en anden Side mere end tilstrækkelig Regres for det Tab, de maatte derved kunde være udsat for, i Spækballiens Overmaal, saa Grønlænderne nu idetmindste to Gange maa betale deres Gjæld, men desforuden er denne Grønlænder-Gjæld ret en Urettens Hemmelighed her i Landet, som Grønlænderne aldrig kan lære at forstaae sig paa, og naar de derfor i den Tiid de fange godt har betalt, og atter betalt Gjæld kan Kjøbmanden vedblive at sige: du skylder endnu saa meget, derfor faaer du ikke mere for de Vare du nu leverede end det jeg her giver dig. Hvorledes derimod deres Spæk bliver maalt, deres Skind talte, og hvad Kjøbmanden tager i Betaling for de sædvanlige Handelsvare, det kan de efterhaanden ved Vane lære at forstaae, især naar Priserne ere nogenlunde stadige, men hvad de faae tilbage for hos Kjøbmanden, og hvorofte han lade være at skrive af naar de betaler, lære de aldrig, under den bestaaende Indretning, at forstaae sig paa. Og idethele er denne Udborgen, saavel som den forordnede Sultekost, Sygekost, fri Medicin, Bøger uden Betaling og deslige Privilegier, man af misforstaaet Medlidenhed har tilstaaet Grønlænderne, kun en Hovedpude for deres Dovenskab, en Bestyrkelse i den Ladhed, de alligevel af Naturen er alt for tilbøielig til, og saaledes en slem Forhindring for al Vindskibeligheds Opblomstren. Og saalænge denne Indretning bestaaer lærer man aldrig Grønlænderne at tænke over deres Liv og Handlinger, aldrig til, som fuldstændige moralske Væsener at tænke over den Dag i Morgen, end sige over Fremtiden; og det gjælder da virkelig ogsaa her: at saalænge de ikke vil forstaae eller lyde os, naar vi tale med dem om de jordiske Ting, hvorledes skulle de

da troe naar vi sige dem de himmelske! — Som en Følge af at Grønlænderne endnu staae paa et saa lav Standpunkt, at de ikke som fornuftig tænkende Mennesker kan vide at raade deres eget skib, men følge blot Øieblikkets Nydelse ere de endnu langt mindre saaledes Herre over deres Lidenskaber, at man turde udsætte dem for den Fristelse, der vilde følge af fri eller almindelig Udsalg iblandt dem af Spiritus. Den Kgl. Handel har hidindtil meget priselig holdt over den gamle Bestemmelse at der ikke maa skjænkes Brændeviin for Grønlænderne uden ved enkelte særegne Anledninger. Thi hvor ruinerende Spiritus er for dem og med hvilkeen Umaadelighed de nedsvælge alt, hvad de kan faae, see vi hver Foraar, naar de engelske Hvalfangere komme her, thi da sælge de til dem alt hvad sælges kan, lige indtil Cajaken, de skal have at roe hjem i, og saa mange Underklæder, de behøve at skjule den største Deel af Kroppen med, og som Betaling vil de altid have Kaffe eller Spiritus, i hvilket sidste mange da drikke sig Døden, og vedholdende Sygdomme til; andre drukne inden de kan vinde iland, og atter andre blive syge af Kulde og Mangel, som de siden efter maa lide for deres ubesindige Handel, saa at vi aldrig have flere syge eller Elendigheder, end fra den Tiid af disse Hvalfangere begynde at lade sig see her, indtil de en Maanedstid efter alle ere passerede os forbi. Vilde man derfor med fri Handel lade følge almindelig Udsalg af Spiritus, vilde den nuværende Generation, Kvinder saavel som Mænd, gaae tilgrunde som et Offer derfor, og Grønland ville for en Tiidlang blive ganske ruineret. Og om derimod den opvoxende Slægt igjennem een eller flere Generationer kunne saaledes blive vandte dertil, at den kunne taale det og vide at ramme Maade dermed, saa Landet igjen kunde opblomstre, var et stort Spørgsmaal, og Prøven vilde være alt for umulig ja umenneskelig at gjøre. Derimod synes det vel at være ønskelig og billig, at man kunde række Grønlænderne en Drik til Afvexling fra den sædvanlige, nemlig Vand, der kunde være anderledes sund og styrkende for dem efter ofte udholdte svære Strabatser, end Kaffen, man har indført, hvis Nydelse nu er bleven en aldeles umættelig Lidenskab iblandt dem der vel endog paadrager dem flerehaande Sygdomme. Og hertil troer jeg godt styrkende Øl vilde være passende. Da der nu ved de fleste Colonier er Bryggeri, vilde det jo være en simpel Sag at udvide det saaledes, at der med Frihandel ogsaa kunde blive en Slags Øludsalg til Grønlænderne, som udentvivl godt ville betale sig og blive en ikke uvigtig Indtægtskilde for Handelen, foruden at dermed kunne banes Vei for stærkere Drikke, som de dog i Tiiden vil blive mere bekjendte med. Og ligesom man vedblev at holde over den gamle Bestemmelse for Grønlænderen, vilde det i lige Grad være rigtig at holde Øie med, at det Danske Mandskab, som ialmindelighed alle vegne her i Landet er forfalden til Drukkenskab ikke fik Lov til selv at forskrive Brændevin, da heraf vilde flyde megen Uorden, og man kunde da aldrig holde Control med de Indfødte. — Og endelig for saa meget som muligt at forebygge al Handelsbedrageri

imod Grønlænderne, maatte enhver Handlende tilholdes ligesom den Kgl. Handel har gjort vanlig, at sætte faste bestemte Priser paa alle, saavel Sorter som de Handelsvare der indføres som og enhver af de Artikler af Landets Producter Handelen agtede at opkjøbe, men da ikke blot lade denne Text trykke paa Dansk men tillige paa saa forstaaelig Grønlandsk og sørge for at den blev saa almindelig bekjendtgjort iblandt de Indfødte at de mere opvakte iblandt dem selv kunde see sig for og derved undgaae at lade sig bedrage. Thi at den Kgl Handels Direction nu omsender en dansk Text til Overbetjentene sikre slet ikke Grønlænderen for at blive bedragen, og dermed er det endog næsten gjort umulig for den ærligste Betjent at betage de Indfødte som ikke kan læse dansk den Mistillid, de just ikke uden Grund har fattet til nogle af de Handlende, men som de ifølge deres Betragtningssmåde har overført paa dem alle – thi fremlægger han endog sin Tekst og peger paa Prisen, svare de: ja hvad nytter det os vi forstaae det ikke, og de Uærlige derimod kan, som allerede er viist, snyde dem saa meget de vil, uden at nogen kan overbevise dem derom. Og vilde Præsten, som heri naturlig burde være Grønlændernes Formynder urgere den § i Instruxen, der paalægger ham at „assistere Grønlænderen med deres Handel“, vilde han snart kome tilkort og bestandig pines af den Colonibestyrer han er sat i et saa underordnet og aldeles afhængig Forhold til, at han ikke blot som allerede er bemærket, daglig skal tilmaale Præsten og hans Familie deres Spise og Drikke, men kan endog lade deres Bolig henstaae næsten utilbørlig og nægte dem de simpleste Nødvendigheder til Livets Ophold, saasom fersk Vand og paa saa mangfoldige andre Maader gjøre os Livet surt, som jeg her havt de føleligste Prøver af. Og om jeg end saaledes var nok saa moralsk overbevist om at Kjøbmanden her i Handelsaaret 1835 vedblev at sælge Grønlænderne, og blot for at nævne een Artikel Brødet, efter forrige Aars Taxt til 7 Sk Pundet uagtet det for 1835 var bleven ansat til 4½ Sk, vilde jeg dog komme ilde afsted med at paatale det, fordi jeg ikke kunde overbevise ham, saalænge Grønlændernes Vidnesbyrd ikke kan bruges og alle de Danske, saavel Over- som Underbetjentene staar saaledes i Kjøbmandens Sold, og er saa afhængige af ham, at de ikke vilde vidne imod ham. Og dernæst, alt dette fraregnet, kunde Kjøbmanden redde sig med at paastaae: at alle disse Grønlændere var saaledes i Gjæld til ham, de ikke kunne faae mere Brød for et Skind, men at han, hvergang de handlede, maatte trække næsten det halve af paa Gjælden. Saadan og lignende Bedragerier, hvoriblandt jeg blot endnu vil nævne de som kan flyde af den forskjellig Priis, der er sat paa de grønlandske Vare, eftersom de blive indleverede paa Handelen enten af Danske eller Grønlændere den dobbelt Taxt paa Kaffe og enkelte Kolonialsorter samt Falskhed i Vægt og Maal og Pengetælling som de fleste Indfødte endnu ikke rigtig forstaae sig paa. Disse Bedragerier kan selv den aarvaagneste Inspecteur ikke engang alletider opdage ved de Colonier hvor han of-

test holde Undersøgelse, end sige da de – hvoriblandt Upernivik er – som han i halve Decennier slet ikke besøger. Og saaledes faaer da den Høie Direction der i Eet og Alt har lagt for Dagen at Grønlands Opkomst og Indbyggernes Velbefindende og redelige Behandling er Maalet for deres Bestræbelser, ved Siden af den for Fædrelandet størst mulige Handels Fordel aldrig at vide de Bedragerier og den uforsvarlige Behandling dette umyndige Folk er udsat for af enkelte Handelsbetjente Authoriteten formedelst Omstændighederne under Handelens nuværende Organisation idethele umuligen kan tilstrækkelig controlere.

En Del af disse Anledninger til Uretfærdighed mener jeg derfor vilde saaledes falde bort, naar her blev fri Handel, fordi den falske Kjøbmand da selv vilde komme til at tage Skade for Hjemgæld efterhaanden som Grønlænderne fik Øinene op og begyndte selv at tænke derover; thi da vilde snart en eller anden af de mere opvakte lære at søge til den Kjøbmand, han blev ærlig behandlet af, og de Andre vilde alle følge efter, saaledes at det derved vilde blive enhver Handlendes egen Fordel at stræbe at lokke Grønlænderne til sig ved venligste Behandling de bedste Vare til de billigste Priser; og dette vilde da ogsaa blive den bedste og nemmeste Maade til at forebygge al Uredelighed, hvorved Øvrigheden blot havde at vaage over, at den tilbørlige Handelsconcurrence paa alle Maader blev vedligeholdt. Og skulle man nogensinde vente og turde haabe at Grønlænderne kunne vækkes af deres Dorskhed, Ligegyldighed og Dovenskab til fuldstændige tænkende vindskibelige Mennesker, da ville en saadan eller en i de anførte Punkter lignende Indretning af Frihandel, forbunden med en ordentlig lovformelig Forfatning bidrage mere dertil, end den Christendom og Oplysning Missionærene paa den nu i over hundrede Aar fulgte Vei, har prædiket for dem, uden endnu nogetsteds at være kommen til nogen egentlig Virksomhed eller optagen in succum et sang vinem.

Hvorvidt de Indfødtes timelige Kaar egentlig kunne blive bedre under en saadan Frihandel, hvorved de muligen vil faae deres Producter bedre betalte, er et Spørgsmaal Tiden bedst vil afgøre, og det vil i al Fald da meest bero paa, om de først derved kom til en saadan aandelig Myndighed eller Modenhed, at de selv kunne indse deres eget Vel og paa et saadan Kulturtrin, at de bedre kunne benytte deres Fordele, end de hidindtil har forstaaet. Men at en saadan Frihandel derimod vilde forbedre de Danskes Stilling her, og navnlig den deres, som ved Giftermaal med de Indfødte og Familie-Forhold ere bunden her til Landet for deres hele Levetid, synes saa rimelig, at de Alle glæde sig i Haabet derom. Thi vore Fornødenheder, mene vi, kan næppe blive os dyrere end de nu ere igjennem Handelen, der i Regelen maa indkjøbe dem efter Kjøbenhavns Priser, som bekjendt ere de høieste i Fædrelandet, og dernæst beregne sig Fragt Imbalance, paa mange en betydelig Avance o.s.v., men derimod haabe vi, at de Producter vi kan levere, og navnlig Spækket, da nok vil blive saaledes

betalt, at det bedre kan svare Regning for dem, som lægge sig efter at drive Fangsten. Hvorvidt den Kgl. Handel kunde holde sin tilbørlige Balance, hvis den betalte Producenterne noget høiere, kan vel ingen i deres Regnskaber uindviet dømme om; men det forekommer os dog at 2 Rd for Grønlænderne og 15 sk for vi danske er for lidet for en Tønde Spæk – den vigtigste Productions Artikel – som Handelen det ene Aar med det andet vel sælger igen med 12 til 1400 pCt. Avance, hvorved da det underlige Forhold fremkommer, at naar jeg – som netop har været Tilfælde iaar – har, foruden min Deputat maattet tage $1\frac{1}{2}$ Tønde Smør $6\frac{1}{2}$ Lp. paa Regning, skal jeg betale den med 14 Td. Sælhunde Spæk, hvilke 14 Td. Spæk igjen i Kjøbenhavn kan indbringes til, om jeg ikke feiler, ca. 400 Rd. Heraf kommer det fornemmelig at alle de Danske her i Landet, der som Familie-Fædre ere nødte til at drive betydelig Fangst, og ikke som Handelens Overbetjente drage sig visse pCt. af alt hvad der indhandles, bestandig rager mere eller mindre i Gjæld, og det er en Kjendsgerning, som næppe kan være den Høie Direction ubekjendt, at netop de af Mandskabet, som fordi de drive den vidtløftigste Fangst, kan indlevere meest paa Handelen, og saaledes er den til størst reel Fordel, synke stedse dybere og dybere i Gjæld, fordi de grønlandske Producter staae i et saadan Misforhold til alt, hvad de skal købe her paa Handelen for med Eftertryk at kunne drive Fangsten – et Phænomen som Vedkommende dog billig burde tage noget mere Hensyn paa, saa meget mere, som det jo især er med de herværende Danskes Fliid, at Handelen paa Grønland kan florere, da det atter er en Kjendsgerning – f. Ex. fra Colonien her som jeg i det hele nærmest tager Hensyn til: at naar herfra hjemsendes 400 Td. Spæk og Tran om Aaret da er altid de 200 Td. indleveret af os 14 Danske og den ene Nationale, der er i Handelens Tjeneste, ligeledes af Skind, naar der hjemsendes halvtredie til tree Tusinde har vi leveret omt. de halve, og saaledes i de fleste Tilfælde sammen bringe vi faae Danske ligesaa stor en Production til Handelens Fordeel, som Coloniens hele øvrige Befolkning, circa 300 i Tallet.

Heraf synes da igjen upaatvivlelig maatte følge: at dersom den Grønlandske Handel kom i Private Hænder, hvor den enkelte Eier i sin Kreds ganske anderledes kunde concentrere sine Kræfter til Fangstens Udvidelse, end vel i følge sin Natur nu kan skee saalænge den ene Bestyrelse maa udvide sin Omsorg og anspænde sine Kræfter over det hele Land – en Kyststrækning af mere end 400 Mile – ville den kunne udbringes til et maaske betydeligt større Udbytte for Moderlandet. Man maatte da formode at Enhver vilde forfølge sin Fordel saa langt som muligt ved at udvide Fangsten i sine forskjellige Havne og drive den med langt flere Danske end hidindtil er skedt. Landet er stort nok, og Fangststeder kan der vel findes omtrent overalt, saa at mangfoldige brødløse Mennesker i Fædrelandet kunne her finde deres rigelige Udkomme, naar de forstod at stile Deres Sager rigtig, og havde Lyst og Mod til at

opholde sig i dette haarde Land. Og altsaa dette: at flere Gange saa mange Hænder kunne sættes i Arbeide, og flere Gange saa mange Mennesker derved kunne skaffes Næringssted, end hidindtil er skedt, var allerede en ingen ringe inddirekte Fordeel for Fædrelandet; for ikke at tale om hvilken Fordeel og Velstand det udbreder over et Land idethele, naar Handelen kan florere, Søefarten udvides, nye Indtægtskilder aabnes og de ældre oprenses til at flyde rigere, hvortil jo ogsaa de enkelte Grene, som har den grønlandske Handel og Skibsfart maae bidrage sit. Og at et ulige større Antal af Arbejderfolk her i Landet vilde bringe en forholdsmæssig større Production tilveie, synes de anførte Beregninger tilstrækkelig at vise, ligesom Kyndige heller ikke kan tvivle om, at flere nye Indtægtskilder, forskjellige efter Landets høist forskellige Beskaffenhed, kunde aabnes til Handelens betydelige Fordeel, hvoriblandt jeg blot vilde pege paa den overordentlig Mængde Ederduun, der aarlig kunde samles her norden for Colonien, hvis Udstedet Tersiusak – ca. 18 Mile herfra – atter var bleven besat, hvor jeg endog har seet Øer saa fulde af Ederfugle, at de næsten var Side ved Side over hele Øen, og tvivler ikke om, at der jo ved en nøiere Undersøgelse vilde findes flere saadanne, hvor en uberegnelig Mængde Duun nu aarlig enten forraades eller samles af Engellænderne. Iligemaade er det ogsaa bekjendt nok at deroppe kunde Hvidbjørne fanges aarlig i tusindviis og en herlig Lejlighed synes der til at fange de saakaldte Hvalfiske – *Delphinus albiconis* – hvilke jeg der har seet i store Flokke at drive omkring Kysten. Ved bemeldte Tersiusak staae endog tvende ledige Huse og en heel Deel Fadeværk, saavel nyt som gammelt, og deslige Inventarium, har jeg seet ligge der udspreedt omkring paa Marken uden at Vedkommende har bekymret sig derom i den Tiid, jeg har været her. Tidlig i Foraaret pleie ret en stor Deel Grønlændere at flytte der Nord efter i Telte, men blot for at de endnu til mere Skade for den danske Handel, derfra bedre kan drive deres Snighandel med Engellænderne, og Kjøbmanden her har anseet det for alt for besværlig derfra at lade det Spæk, de kan samle, hente til Colonien, hvorved det da vel nok ofte bliver given til Priis for Ravne og Maager eller ligger og forløber i Solheden. Prøven, 10 Mile syd for os, er egentlig et Hvalfanger Anlæg, men uagtet Hvalfiskene er gaaet ind paa Havnen til dem og at fornødne Fangstredskaber ligge ved Stedet, har der dog i mange Aar ikke været gjort noget Forsøg til at fange dem. For ikke at tale om hvilken Opmuntring Frihandel vilde give til paa nye igjen at drive Hvalfangsten i Davisstrædet fra de danske Stater, naar de private Entrepreneurer saaledes kunde faae deres Handelsplads her i Landet, der kunde tjene Hvalfangerne som faste Tilflugtssteder i det farlige Farvand, og hvormed de muligen endog vilde kunne udredes paa en mindre bekostelig Maade til den saa ofte med Livsfare forbundne Fangst, der dog i lykkelige Aar kan drives med saa betydelig Fordeel, men som nu aldeles falder i Fremmedes Hænder.

I Betragtning af alt dette tror jeg at kunne antage at Grønlænderne vilde blive

lykkeligere under en friere Organisation af Handelen hvorved de i Tiden, naar de første Rystelser, som en saadan Overgang vilde medføre, vare overstaaede kunne vænnes til at leve under en ordentlig lovmæssig Forfatning hvorunder de fik en mere naturlig og fri Raadighed over de Producter de ved egen Flid og Møie, ofte under Livsfare erhverve sig, og derved vilde de opmuntres til at blive arbeidsomme og selvstændige Mennesker, der efterhaanden ledede til Vindskibelighed, Civilisation og Kultur og den dermed følgende høiere Aandsdannelse og Oplysning. De Danskes Stilling vilde derved blive taaleligere her i Landet, mange flere Mennesker ernæres, og Handelen paa Grønland udbringes til større Fordel for Fædrelandet; de bestandige Stridigheder mellem Handelens og Missionens Betjentere, der under den nuværende Forfatning er uundgaelig og næsten altid faldt ud til de sidstes Krænkelse og Missionens Bedrøvelse, falde bort af sig selv.

Hvorledes det derimod vilde gaae med Missionen i det hele, hvis Handelen ophørte at understøtte den og Missions-Collegiet ikke længere herfra kunde hente Resourcer til at bestride dens Udgifter med, er ikke saa let at indsee. Formodentlig vil Missionærerne, som nu aldeles upassende vedblive at føre dette Navn, med Tiden drages ind under Cancelliet, som den øvrige Geistlighed, og ligesaavel som Præsterne paa Island og Færøerne komme til at oppebære deres Indtægter af Menighederne selv, som især hvad de herværende Danske angaae naturligen og billigen burde contribuere til deres Præster, hvis de vilde have nogen, saameget mere som de her ere aldeles fritagen for Skatter og alle andre borgerlige Tjenester og selv dette vilde maaske i en anden Retning være til Gavn for Christendommens Oplivelse og Befæstelse i Grønland. Men da det herom er mig forbudt at sige Noget offentlig og det Høie Kongelige Missions Collegium ikke agter at reflectere synderlig paa mine Indberetninger herom eller Underretning om Missionens sørgelige Tilstand eller Forslag til Forbedring og deslige, beholder jeg min Mening for mig selv og henstiller med flere Danske i Grønland vore Forhaabninger til den indsatte Kongelige Commission, hvoraf vi vide enkelte Medlemmer kjende de locale Forhold og de her gjorte Paapeg tydelig nok til at kunne lede Sagerne Afgjørelse til det forønskede Resultat: Grønlands Vel og Fædrelandets Fordeel.

Kolonien Upernivik d. 14 Juli 1836

(Chr. Chr. Østergaard
Stedets Præst)